

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

218. An vir possit irritare votum Castitatis de eius licentia emissum ab vxore, itavt non solùm possit petere debitum, sed defuncto marito, aliud matrimonium inire? Ex quo sequitur, mulierem vouentem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

mulier verò potest sui corporis, & vas naturalis sine tali concitatione vsum præbere. Ad secundum argumentum respondet aliquos probabiliter sentire, sequi posse generationem, quamvis femina non seminet, & proinde non obstante eo quod animum ad alia conuertat, posse marito subseruire in ordine ad generationem. Ad tertium patet responsio ex dictis, quòd scilicet semen virile non frustretur suo fine, propter defectum feminis femine, secundum sententiam, quæ censet absque hoc sequi posse generationem. Et hæc omnia, vt dixi, dicta sunt ex mente Ioannis Præpositi. Ex quibus infertur decisio illius dubij, scilicet quando matrimonium dicitur consummatum. Ad quod Villalobos in sum. tom. 1. tract. 13. diff. 13. num. 1. respondet hoc cœnire segun mas probable opinion. quamvis femina non seminasset, aunge no es cierta porque no es cierto en Filosofia, quòd femina non conuertat actiue ad generationem, quæ est el fundamento desta sentença. Ita Villalobos.

Sup. hoc supra in Ref. 114. & in aliis §§. eius primæ not.

RESOL. CCXVII.

An vir possit irritare omnia vota vxoris?
Et an possit maritus irritare votum, quod facit vxor de opere faciendo tempore soluti matrimonij, si maritus moriatur, & ideo possit irritare votum vxoris de ingredienda Religione post mortem mariti?
Item, an possit irritare vota, quæ fecit vxor ante matrimonium? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 219. aliis 220.

Sup. contentis in hac Ref. lege doctrinam §. 1. Ref. seq. & in tom. 8. tr. 4. Ref. 44. & 45.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Basilius Pontius de matrim. lib. 10. cap. 17. num. 3. Syluius in 2. 2. D. Thomæ, quæst. 88. art. 8. concl. 7. Valentia tom. 3. disp. 6. quæst. 6. punct. 6. Azorius tom. 1. lib. 11. cap. 17. quæst. 12. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 4. Philareus de officio sacer. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 18. Fillucius tom. 2. tract. 26. cap. 8. num. 236. & alij, asserentes maritum non posse omnia vota vxoris irritare, sed ea tantum, quæ, & quatenus iuri suo, quod habet ad coniugij vsum, & familiæ gubernationem præiudicium aliquod afferre possunt. Et ita hoc pacto non possunt, v. g. irritare vota de præceptis, vt de seruanda castitate coniugali, de non mentiendo, de oratione aliqua recitanda in die, & similia.

Sup. hoc in tribus Ref. annot. præterita.

1. Sed in gratiam virorum, & ad subleuandum onus quod sustinent Confessarij in commutatione votorum, assero omnia vota vxoris, saltem constante matrimonio edita, à marito irritari posse, non minus quam vota Religiosi à Prælato, & vota impuberis à patre. Et ita docet Villalobos in sum. tom. 2. tract. 34. dub. 21. per totam Maldernus in 2. 2. D. Thomæ, tract. 10. dub. 7. quæst. 5. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 34. num. 2. Ioan. de la Cruz in direct. part. 1. pr. 2. art. 2. dub. 10. concl. 3. Raphael de la Torre in 2. 2. D. Thomæ, tom. 2. quæst. 88. art. 9. disp. 7. Aragon. in 2. 2. quæst. 88. art. 8. post. 5. concl. Emanuel Sa verb. irritatio, num. 1. Paludanus in 4. disp. 38. quæst. 3. art. 1. concl. 6. Soto de inst. lib. 7. qu. 3. art. 1. & alij.

Sup. hoc in Ref. 1. & 3. not. primæ Iulius Ref.

3. Et hæc sententiam probabilẽ vocat Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 10. num. 85. Rationes inuenies apud citatos Doctores. Quæ omnia supradicta ita vera existimo, vt firmiter teneam contra Maldernum, Ledesnam, & alios, virum posse irritare votum vxoris non petendi, nec exigendi debitum. Sic Sanchez vbi supra, num. 10. & 11. Sic etiam poterit maritus irritare votum, quod facit vxor de opere faciendo tempore soluti matrimonij, si maritus moriatur, & ideo potest irritare votum vxoris de ingredienda Religione post mortem mariti. Item potest irritare vota vxoris emissa ante matrimonium. Quæ omnia militant etiam in marito secundi matrimonij, qui

potest irritare vota, quæ fecit vxor tempore matrimonij. Et hæc omnia Sanchez vbi supra, quodquid in contrarium asserat Pontius de matrim. lib. 10. cap. 17. num. 5. & seq.

RESOL. CCXVIII.

An vir possit irritare votum castitatis de viro licentia emissa ab vxore, ita vt non solum possit petere debitum, sed defuncto marito aliud matrimonium inire?
Ex quo sequitur mulierem venientem non iniri aliud matrimonium, si marito superstiti, esse omnino liberam, si maritus tale votum irritet?
Item virum posse irritare votum vxoris ingrediendi Religionem relatum ad tempus soluti matrimonij?
Sed quaritur, an vir possit irritare votum ingrediendi Religionem ante consummatum matrimonium consummatum?
Et notatur virum non posse absolute irritare vota vxoris ante matrimonium emissa, sed solum suspendere executionem?
Et negatur virum posse irritare, si motus consensu cum vxore castitatemauerint, ita vt simul venienterint iniri petendi? Ex part. 4. tract. 4. & Miles. Ref. 110.

§. 1. DE hoc casu interrogatus opinione emissa. Solum matuatum probabilem esse dixi, et sic principio quòd omnia vota, etiam castitatis emissa ab vxore constante matrimonio, possunt irritari à marito, quamvis sint emissa tanquam implenda tempore soluti matrimonij, quia voluntas vxoris non solum quoad materiam, sed etiam quoad hunc substantiæ, vt sique viri eam gubernare & dirigere, et quo sequitur quòd ea vota irritata nunquam reuocantur, & proinde mulier cuius votum castitatis à viro est irritatum, possit absque peccato debitum petere, quia per hanc irritationem ius voti omnino est extinctum. Secundo sequitur quòd talis defuncto marito possit licite aliud matrimonium inire. Tertio sequitur mulierem venientem non iniri aliud matrimonium si marito superstiti, esse omnino liberam si maritus tale votum irritet, & hæc omnia præter Sanchez & alios, quos alibi adduxi, tenet etiam Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thomæ, quæst. 6. de bono matrim. dub. 20. num. 153. qui num. 54. etiam tenet cum Sanchez virum posse irritare votum vxoris ingrediendi Religionem relatum ad tempus soluti matrimonij, quia etiam quoad tale votum potest à marito dirigi, atque adeò si irritetur, mulier mortuo marito potest aliud matrimonium inire, & licet neget Sanchez posse virum irritare votum ingrediendi Religionem ante consummatum matrimonium emissum, tamen hoc secundum Præpositum, videtur minus conformiter dictum, si potestas irritandi vota vxoris oritur ex leuitate, imprudentia & facilitate muliebri in votis emittendis, nam inde sequitur, quòd non minus possit hoc votum irritare quam alia, cum eadem sublit causa. Quod confirmatur, quia propter hanc causam pater potest irritare votum filij in potestatis ingressu Religionis, nec valet dicere quòd Prælatum non possit irritare votum subditi de ingressu strictioris Religionis, quia id non potest, quòd ei inire prohibetur; in presenti autem nihil simile habemus, ergo &c.

2. Notat etiam idem Præpositus quòd Sanchez censet virum non posse absolute irritare vota vxoris ante matrimonium emissa: sed solum suspendere executionem, quòd etiam secundum mentem Præpositi non videtur conformiter dictum, nam si sit per

ANTON
Opera
Tom. I & II
E III

pet matrimonium ita fiat superior vxoris, vt propter muliebrem leuitatem possit eius voluntatem gubernare & dirigere, potest non solum suspendere vota ante emissa, sed etiam irritare; quemadmodum superior potest irritare vota sui Religiosi emissa ante professionem, & ideo procedendo iuxta principia asserendum omnia vota vxoris facta sine licentia viri ab eodem posse irritari, & irritata non reuiviscere.

3. Nota etiam hic primò quòd supradicti Doctores censent non solum vota emissa sine licentia viri, sed etiam emissa ex licentia eiusdem de viro irritari posse, quòd extendunt ad votum continentiar, quia concedendo vxori facultatem vouendi, non ademit sibi potestatem irritandi, aliqui tamen censent eo casu irritantem sine causa mortaliter peccare: sed probabile est quòd peccet solum venialiter, inconstanter retrahens quòd concesserat.

4. Nota secundò quòd Sanchez negat virum posse irritare si mutuo consensu cum vxore castitatem vouerint, ita vt simul renuntiauerint iuri petendi, quòd si ita intelligatur vt nulla sit irritatio secundum mentem Præpositi, videtur minus probabile; si verò solum velit, quòd non possit licite, vera videtur eius sententia, & hæc omnia transcribere volui à Ioanne Præposito, quia eius codex rarus est, in gratiam Confessoriorum, & responsoꝝ casuum conscientiar, qui ex supradictis à multis angustiis circa vxorum vota immunes erunt, cum facile ab eorum viris licite irritari possint modo quo supra dictum est.

RESOL. CCXXIX.

An quando uterque coniux ex communi consensu castitatem vouit, possit propter periculum incontinentiar, Episcopus dispensare, vt petans, & reddat debitum? Et notatur commutationem huius voti in tali casu non posse fieri virtute Bullæ Cruciatæ, quòd idem est dicendum de priuilegiis Regularium? Etiamque queritur, an Episcopus possit dispensare in voto castitatis emisso post contractum matrimonium ante consummationem? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 125.

§. 1. CASus est multum practicabilis, & affirmatiuam sententiam olim docui, & nunc iterum doceo cum Basilio Pontio de matrimon. lib. 8. cap. 9. num. 2. vbi sic ait. Ex hac doctrina colligitur quid sentiendum sit in illa quæstione, an possit Episcopus dispensare in voto castitatis absolute emisso post contractum matrimonium & consummatum; cuius quæstionis varias species recenset Sanchez lib. 8. disp. 1. sed sine fructu; quare ego ita vniuersè statuo, siue hoc votum sit emissum ab vno tantum coniuge de consensu, aut sine consensu alterius, siue ab vtroque coniunctim, aut seorsim, vel per modum contractus, si adest periculum incontinentiar, dispensare potest Episcopus ad petendum & reddendum debitum. Ducor in hanc sententiam ista consideratione, quia si tantum vnus emisit, & alter non vult ad Religionem transire, semper habet ius petendi, & ille qui vult obligationem reddendi, & eiusmodi votum non fuit absolute castitatis, sed non petendi, neque enim potuit contra ius tertij se ad omnimodam & perpetuam castitatem obligare. Similiter si vterque quomodocumque vouerit, si voluerit in sæculo remanere & cohabitare, cum sit mortaliter certum periculum incontinentiar, & non possit ita breuiter adiri Pontifex, est legitima & iusta causa dispensandi; Nam ex eo quòd vterque vouerit, neuter amittit ius iustitiæ ad corpus alterius, licet sit impeditum vinculo Religionis. Ita Pontius. Vide etiã Agidiũ de Trullench in Bull. Cruc. l. 1. §. 7. c. 3. dnb. 15.

n. 16. vbi notat n. 19. commutationem huius voti in tali casu nõ posse fieri virtute dictæ Bullæ, quia facultas hæc in hoc casu nõ competit Episcopo modo ordinario & communi, sed ex quodam tacito consensu Papæ, & benignacius voluntate interpretatiua: at quæ in iis casibus conceduntur Episcopis, non censentur per Bullam concessa. Ergo, &c. quòd idem dicendum est de priuilegiis Regularium, nam per ea non possunt dispensare in eo casu de quo loquimur, vt probat Pontius lib. 8. c. 10. n. 11. Suarez de voto lib. 6. c. 26. n. 17. Sanch. in summ. to. 1. lib. 4. c. 43. n. 7. & alij.

2. Sed hic obiter querere non desinam, an Episcopus possit dispensare in voto castitatis emisso post contractum matrimonium ante consummationem? Negatiuam sententiam docet Sanchez de matrimon. tom. 3. lib. 8. disp. 11. num. 4. sed aduersus illum insurgit nouissimè Basilius Pontius vbi supra, lib. 8. cap. 9. num. 3. quia talis etiam si sit intra bimestre, non tenetur Religionem ingredi, etiam si habuerit animum ingrediendi cum vouit, sed potest ab eo animo desistere, in quo vides iam esse notum periculum incontinentiar; ergo potest Episcopus dispensare. Cæteras rationes aduersus Sanchez adducit Pontius quas penes ipsum videbis.

RESOL. CCXX.

An coniuges, qui communi consensu votum Religionis emiserunt post contractum matrimonium, peccent mortaliter prima vice consummando?

Et quid, si vnusquisque voueat Religionem dependenter ab alterius in Religionem ingressu?

Et quid est sentiendum, si vnusquisque voueat Religionem non quidem dependenter ab alterius in Religionem ingressu, sed dependenter ab eius voto, eo quòd promiserit Religionem ingredi, si alius similem præstiterit promissionem, promissione ab vtroque facta, an quilibet teneatur Religionem ingredi, esto alius non ingrediatur?

Et an qui castitatem vouit, diuortio legitimo facto, possit coniugi adultera reconciliari? Ex pat. 9. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 2.

§. 1. NEGatiuè respondet Texeda tom. 2. lib. 4. tract. 1. contr. 12. num. 109. Quia, quando ambo coniuges communi consensu votum post matrimonium initum emiserunt Religionis, quamuis illud prima vice post votum factum consumment, possunt tandem matrimonio consummato, votum implere ex communi placito ad Religionem transendo, sicut antea: nam per consummationem non facti fuerunt inhabiles ad Religionis ingressum.

2. Nec obstat dicere, quòd si vnus solus coniux post matrimonium ante eius consummationem votum fecit Religionis, si prima vice consummet, peccat mortaliter, quia per illam consummationem factus est impotens ad implendum votum: ergo, si ambo coniuges, etiam ex communi placito, post matrimonium contractum ante eius consummationem, prima vice consumment, peccant mortaliter; quia efficiuntur impotentes ad implendum votum. Respondedo, negando consequentiam. Ratio est: quia coniux, qui post matrimonium initum Religionem vouit, tenetur implere votum, vt notum est. Si autem prima vice consummet, manet impotens ad implendum votum, siue petendo, siue reddendo, & contra votum consummando fecit, idèd peccauit mortaliter: quando coniuges autem ex communi placito, post matrimonium initum, votum fecerunt Religionis, per illam primam consummationem non facti sunt impotentes ad implendum suum votum, cum ex vtriusque consensu possint Religionem ingredi, & idèd non est eadem ratio vtriusque.

3. Verum

Sup. hoc lege doctrinam Ref. annot. primæ huius Ref. in fin. & si placet §. annot. seq. & alterius §. eius not. Sup. hoc vide doctrinam Ref. not. seq. & alterius Ref. eius not. pro isto casu. Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. ex lata doctrina Ref. 76. signanter §. vlt. Sup. hoc supra ex doctrina Ref. 158. §. Et idèd, sed lege eam à principio.

Quid est faciendum sup. hoc inuenies in Ref. seq. & in alia eius primæ annot.

Sup. prima & secunda, diff. huius tituli. in to. 4. tr. 3. Ref. 110. §. Et hæc à lin. 4. Vique in finem Ref. & in alia Ref. & vers. eius not.

Docuit in Ref. §. & vers. not. præterit.

Sup. hac qu. in tom. 4. tr. 3. Ref. 109. §. in fin. & si placet lege etiã doctrinam §. eius annot. primæ.

si sed qu. not. p. 137.